

სკოლას მიიწვი რომ გავგიმარაოდეს ჩვენს შვილებსადაც, ამას ქვეყანა დაუძღვრეს და ჩვენს ლოცვის მაღლი ოჯახიანად ააშენეს.

არა არა ვაგვქვს, იმის შექმნის შინა ზომ ლეგის ჩვენთვის არ მოუცია, მაგრამ იმხვედ მეთი უბედურება-და იქნება, რომ იმასაც ვერ მოუვაროთ და ვერ ვუპატრონოთ, რაც მამა-პაპას დაუტოვა. მცხოვანი და ერის დროს დიდებით მოაქმულ წილენის საეპისკოპოსო ეკვლესია, გახუბებული, ვახს-მოკიდებული, ათას ალავას გვერდებ-ჩამტყვეული, ჩვენს სოფელს თავისის სასოწარკვეთის სახით დაჰყურებს და აგვედურით სასვე თვალებით გვეუბნება: «ვაი, რა დროს შევესწარი, ვაი ვის ხელში ჩავედრილი!» გალავანი მოლუწ-მოლუწილია, ალავალავ უბრალო ქვის მაგერად ჩუქურმებიანი ქვეტი ჩაუტანებიათ. ვინ იცის, საიღებ ამოღებს, რომ თავისის უშუკრებით უღლავა-კოლავს ჩავეკრებინათ! კუთხებზედ კუთხეები ჩანგრეული და ყოველ გვარ უშინადურების თავ-შესაფარად გამოძრა. ერთი გულ-შემატკივარი ვაქო-კი არ არის, რომ ამას ყურადღება მი-აქციოს... ახლა ნეტა შიგ ეკვლესიაშიაც შევხვდეთ! მოეთით ძველ თავან დარჩენილის ძვირფას მხატვრობის ნახვას, გული მოუთმენლად გიკვებ, მაგრამ ცალიერი იმედო-და-ნეტებარ მენახაო, იტყვიო. იმის მაგერად, რომ შენახული მხატვრობა ხელ-უხლებლად დაეტოვებინა, გაფუჭებული განვახლებინა, ან, თუ ვერ განახლებდა, პირველადის სახით მიიწვი დაეცა შიამოშალობისათვის მამა-პაპა-თავან ნაანდერძევი ვანძე, ვილა უთქვას ალთა კირა და შეუბრალებლად გაუღრმის მთელი ძირფასის მხატვრობა. მხოლოდ გუმბათის თავისათვის ხელი ვერ მიუწვდნია, თორემ, უტყვევოს, იმასაც დაანდევდა თავის მტარვალს ბეჭედს...

ვერღებდ ბატარა ეკლესიაც აქვს მიწებებული, სადაც, რასაც-კი ხელს მიაკრებთ, მტერთა და ჩრჩილით გიგებთ თვალს. ერთს კუთხეში მიყრილია დაფხრეული, დაღვრილი წიგნები; ერთი ფურცელი რომ აქ იყო, მეორე ცხრა ადღს მტერს ქვეშ სხვა კუთხეში უნდა ეძებოთ; იქ ძველი ნახატი ხატებია, ისიც მტერმა ჩაფლული. ურევია შიგ ძველი ხელნაწერი წიგნებიც, მაგრამ გამარცხი, რიგზე მომავანი არაინა...

დესკო დინახეს თავიანთი თავი არა სანუფლო მდგომარეობაში. ამ ძღვე-ვა-მისილ მტერს, რომელიც ერეკულეს გარს ეხვია, შედგენ სრულიად გაყვლიტა ჩვენი ველოს. ერთი იმედო-და დარბათ ქართველნი, ეს იმედი იყო—დიდებელი სარდალი ერეკულე-დანიანა თუ არა, რომ გათამამებულ მტერი ალყას არტყავდა მის გარს, მაშინვე ერეკულემ თავის მისს ახლა-საკი: «თქვენის შემწეობით ამა-თი საქმე ჩვენს ხელთ დარჩებოდა და ჯარი მალე მავალს შელეთი, რომ მართლად ჩვენი ხმალი ვაჩვენებოთ». სწორედ ამ დროს თიმურბაქ მეფე დიდის ჯარით ქვედად მიმდგარა მოლოდა. კაცმა მოახსენა ერეკულეს სიტყვები, საჭარბოდ უბრალო მფეფე თავის გარს, მალე ასულიყო აღმართ-ზედ და მიშველებოდა მეთმარ ქართ-ველუმს. შეიქმნა ზამბურაგის სრო-ლა და ნაღარს ცემა. ვიდრე ეს გა-

შიგ ეკლესიაში (დიდში) არის ხელ-ნაწერი სახარებაც.

კარგი იქნებოდა (კარგი და აგ-რე), ჩვენი არხოლოგები ყოველ ზაფხულობით სხვა-და-სხვა სოფელ-ში გავიზავრებოდნენ, სხვათა შო-რის წილკანშიაც, და, რაც რამ ღირს შესანიშნავა, აღწერდნენ. რამ-დენი რამა ჩვენში, როგორც წილ-კანში, გამოუკვლევია, შეუსწავლელი-ყველას შეუძლიან, მკირედის ცოდნი-თაც, თუ-კი საქმის ხალისი და სი-ყვარული აქვს, თითონაც სახელი ვითიქვას და სხვებსაც რამე ასწავ-ლოს და დაეუქროს თავისი ნახუ-ლითა და გავარნოლით.

მუთანი. დიდად სასიამოვნოდ უნდა მივიჩნიოთ ქუთაისში ახლად დაარსებული საკვირაო სკოლა. სჩანს, ქუთაისშიც მოიპოვებინან ისეთი ახალ-გაზდა ქალნი, რომელნიც არა ჰზო-გავენ თავიანთს შრომის ხალისს კე-თილდემობისათვის და მსურველი უფასოდ დასწავლიან სასულიერო წერილს, რუსულს და ქართულს წერა-კითხვას და ანგარიშს. სამწუხაროდ, ვისთვი-საც საქირა და გამოსაღვია ეს ქე-თილი საქმე, ისინი უმეტეს ნაწილად ვერ ეკარებინან ახლოს. უფრო საქუ-რა და გამოსაღვია საკვირაო სკო-ლა ღირბ ხელოსნებისა და იმათ შეი-ლებ-შეგირდებისათვის, აგრეთვე სხვა მოსამსახურე ხალხისათვის. ამ უქანა-სკნელებისა-კი რა მოგახსენოთ, ხოლო პირველი იმითმ ვერ ეკარებინან ამ მათთვის ფრიად სასარგებლო სკო-ლას, რომ ქუთაისში კვირაობით, რო-გორც ვაჭრები, ხელოსნებიც ისე ვა-ჭრობენ და ამა ვერ იქნება ისეთი ლეთისნიერი კაცი, რომ ვაჭრობის დროს თავისი შეგირდი დაქვინს ანუ სახელოსნოს კარბიდან მოიშოროს და წერა-კითხვის სასწავლად გაგზა-ვნოს.

მართალი უნდა მოგახსენოთ, რომ ამ საქმეში დიდი გულ-გრილობა გა-მოჩინა ჩვენმა ძველმა ქალაქის სა-ქმომ. რადენჯერმე თხოვნაც მიარ-თვის ვაჭრებმა, ხელოსნებმა და ჩვენც, ნოქმებმა, რომ კვირაობით დაქვე-ნი დაეკეთოს, მაგრამ სამკუამ ჩვენი თხოვნა უყურადღებოდ დასტოვა. ასე-თი დადგინება საბჭოსი, რასაკერა-ვლია, არ გვესიამოვნა, მაგრამ რა ვა-ეყვებოდ. ეხლა-კი ამ ახალმა ქა-ლაქის არჩევანებმა და შესამწევმა ცკლილებმა სამკუსა და გამგებობისა-

რი ამოვიღოდა მთავედ, ერეკლე თა-ლის ორასის კაცი თ დიდის გატაცე-ბით იომოდ და თან ასე ამხნეველად ჯარს, როგორც მტრთან ამბობს: «ჩე-პო ვანუყრედნი ყოველს საშინელე-ბაში მკობარნი!» ვიომთო სიკვლე-ბისი. ზურგი თქვენი არ დაინა-ხვით მტერს, ეს ჯაბანთა წესი არის. სჯობს სიცოცხლეს ნაძრახს სიკე-დილი სახელოვანი*. ასე ანუ გეყუ-მენდა ჯარის საოცარი და თავ-განწირ-ული სარდალი. საზოგადოდ, ერეკლეს ხასიათად ჰქონდა გულს-ჩამწვლდობის სიტყვებით აღფრთოვანება ჯარისა. მა-რინაც ამ საიმედო სიტყვებით მხედარ-ნი გათამამდნენ და იბრძოდნენ თავის დავიწველად. რადგან მტერი ჰმე-ღვდა ქართველების სიკოტაყებს, ამო-ცდა გამარჯვების იმედი არა ჰქონ-და დაკარგული. მაგრამ, როგორც დაიწინახეთ, ამაო ყოფს ეს წუგეში!.. აგრე გამოჩნდა დიდი ქაზალ-კახე-

ყველას იმედი განგვიანდა. იმედი გავქვს, რომ ჩვენი ახალი ქალაქის სა-ბჭო ძველზედ უფრო ჯეროვანს ყუ-რადღებს მოგვაცქევს: უფრო ყურა-დლებით განვიხილავს კვირაობით დაუ-ქნობს დავითის საქმეს, შემწეობას აღმოუჩენს და გაამაოვრებს ამ ახ-ლად დაარსებულს საკვირაო სკო-ლას, დავეიარსებს უფასო ან მცირე ფასიანს სახალხო წიგნ-საკაცს სამ-კითხველოთი და ამით განაქარგებს ჩვენს მდგომარეობას, როგორც ვა-ნით, ისე გონებითა და ზნეობით.

სახალხო წიგნ-საკაცი სამკითხვე-ლოთი დიდს ხარჯს არ მოითხოვს, ამიტომ რომ როგორც ხელოსნები, აგრეთვე ნოქმები და სხვა მოსამსა-ხურე ხალხნიც თითქმის სულ ქარ-თველები არიან და ამ თავით ხარტო-ქართული წიგნებიც სემბოა, ხოლო ქართული წიგნების შექმნა, თუ საქმეს კარგი მეთაური ეყოლება, დიდად სა-მწილოდ ვაქ მიმანანია.

იმედ გავქვს აგრეთვე, რომ არც ჩვენი სწავლებელი ყმაწვილ-კაცობა დავეტოვებს უყურადღებოდ და კვი-რაობით გავავართობს სხვა-და-სხვა სასარგებლო, გონების წარსამატებელ და სახალისო ლექციების მომწენით.

ქუთაისელი ნოქარი იფანე ც—მე

მთავარ-მისსკოლოსი სამარტო-ლის მაკლდისი

(488—1811)

კათალიკოსი

სამომლ 519—623. წინად მთ-ვისკოპოსი. ამან, ჯერეთ მთავარ-ლაიკანან, არწმუნა სახარება ქრის-ტიანთა ვესტალიცებთელსა და ნათელ-სსაც; ამის მთავარ-ეპისკოპოსობასა 619 წ. ავგუსტოში მიიღო გვირგინ-მოწამეობისა. ამისავე დროს ხელ-და-მოსხმულ იქნა წმ. ნეოფიტე ბენიკო-პოსად ურბინისა და ეწამაცა. საქ. სამ. 315, 322 გე., 309, 359 გე. ამისავე დროს ჩაადგნა საძირკველი და იწვეს შენება მტკთის გაღმა ჯვარ-პატრონისა და ტფილისის სი-ონისა. ქართ. მოქტ. 34 გე. და სუმბ. ისტ. 45 გე.

ბათალიკოსი 615—620. ამის ეპისკოპოსი განდგნენ სამეხთა-თნა თანმშობისაგან, იმ. Хронол. Ист. Мх. Айрван. საქ. სამ. 256 გე. ამის დროს ისევ შენდებდნენ მტკთის გაღმა ჯვარ-პატრონისა და ტფილისის სიონი, ვგონებ ირაკლიმ,

თის ჯარი თემურბაზის წინამძღო-ლის ორასის პანანებით, ეს ჯარი ქართველი შევიდა მტრის გუნდში. ამ მოულოდნელმა გარემოებამ დიდი თავს ზარი დასცა მტერს. ვერ გაუმაგრ-და მთაანისა და გამარჯვების იმე-დი მთაბუნს ქართველებს. უტყბს მა-შე შეზინებულმა მხედრობამ იბრუნა პირი. ქართველებიც მიჰყვნენ კავთო-თ და სდიეს მტერს ღამის გრა საათო-მდე. ზვიერ მტრის ჯარის-კაცი მო-ჰკლეს და ბევრიც ტყვედ დაიქირეს. მემკითანის მოწმობით, ამისთანა გა-მარჯვება არას დროს ვრანში ქარ-თველის ბატონისაგან არ მომხდარ-იყო.*

გამარჯვების მეორე დღეს ქართვე-ლი ჯარი წავიდა მტრის სანგარის-კენ, სადაც ფანანს და ჩინგოვდა თოვებანა და ჯაბანანა. ამ გვარი ვა-მარჯვება ერეკულემ არ იქმარა. წა-დალა ჰქონდა, სრულიად მტერად

ვიზანტიის იმპერატორმა, ბართლომე-გადააყენა კათალიკოსობიდან (სტე-ფანაზის ერთგულებისათვის) და მი-რის წყალობა შენდებ სტეფანაზს ისევ აღიყენა ტახტზედ. იმ. ქართ. მოქ. 36 გე.

რუსეთი

რუსეთის გაფეთებაში არა ერთხელ იყო დაბეჭდილი გადასახლებულ გლე-ხთა გაქურდვული მდგომარეობის შე-სახება. რამდენი ძალ-ღონე სულ უზრა-ლოდ იკარგება გლეხების გაღასა-ხლებზედ, რამდენს გაქურდვასა და უბედურებას ითმენენ თავის ადგი-რიდან გადასახლებულნი გლეხები, მხოლოდ იმიტომ-რომ გადასახლე-ბის საქმე რუსეთში რიგინად არ არის მოწყობილი. აი ერთი ამ აზრის დამამტკიცებელი საბუთიც, ვაგზე «Сибирск. Вѣсти.»-ში დაბეჭდი-ლია შემდეგი წერილი ტომსკის გუ-ბერნატორისა:

ჩემად მიერ გამოგზავნილ ცნობე-ბიდან ჩანს, რომ 1891 წლის მა-რიამობისთვის დამლევიდან მოუსა-ნიებლადან მრავალი ხალხი წამოვიდა ტომსკისა და ციმბირის სხვა გუბერნი-ებში დასახლებულად. ყოველ დღეს 10—15 გაღმოსახლებული გლეხი 40 მოივლის ხოლმე და ზოგჯერ 40 და 50 ერთად, ვაგში არაინა რჩება, ზოგიერთ ადგილებში რამდენსმე ზღვის ისვენებენ, ქალაქ კონსტა-ნოპოლისა და სხვა ადგილებში სამკურნალო-ში დარჩებიან ხოლმე, ამ ემედ კინ-ხის სამკურნალო გაქვლილია გადაო-სახლებულ ავადმყოფებით. საავად-მყოფოში ყოველ დღე 75—85 კაცი წევს, ამათში 5 თებებულს 32 კა-სმხმულ იქნა წმ. ნეოფიტე ბენიკო-პოსად ურბინისა და ეწამაცა. საქ. სამ. 315, 322 გე., 309, 359 გე. ამისავე დროს ჩაადგნა საძირკველი და იწვეს შენება მტკთის გაღმა ჯვარ-პატრონისა და ტფილისის სი-ონისა. ქართ. მოქტ. 34 გე. და სუმბ. ისტ. 45 გე.

ამ ცვლილებებში რამდენიმე წე-რიც ვიხილავთ, რომლის შემწეობა-შია დასახლებულია მამა თავის ოჯახს არ მოშორდეს და ჯარიც მრავალი ჰყავდეს სახელმწიფოს, სულ ახალგა-ზდა კაცოვან შემდგარი. მანაც და მიიწვი მთავრობას ნება რჩება, რომ სამხედრო სამსახურის ვადა მოუმა-ტოს იმ ჯარის-კაცო, რომელთათვი-ცაც ორი წელიწადი სემბირისი არ იქნება სამხედრო საქმის შესასწა-ვლად.

ამ ცვლილებებში რამდენიმე წე-ლობა აქვს განსაკუთრებული სამხე-დრო მნიშვნელობა და მნიშვნელო-ბა საპოლიტიკო, კარგი სამხედრო მხარე ამ ცვლილებისა არ არის, რამე ამსახურის ვადის შემოკლებას გამო-ერის სამხედრო განსწავლა მალე მო-ხდება და ჯარიც უშუქტის ეყოლება სახელმწიფოს. მაგრამ ერთი ცუდი მხარეცა აქვს ამ ცვლილებას, სახელ-დობარ ის ცუდი მხარე, რომ რიგინად განსწავლული ჯარისკაცობი ნა-კლებად იქნებიან და უფრო ქარაფ-შუტა დილექტანტი გამარჯვლებანი, რადგან ჯერ ეხლაც, როცა ჯარში სამსახურის ვადა სამი წელიწადია, სამხედრო საქმის მოკლდენი სჩვიან, ჯარი რიგინად ვერა გვეყვს გან-წვრთნილ-განსწავლულიო.

ტა მიწე უზიარონ ამ საცოდავს მგზა-ვრებს. სიმშობისაგან სხვა-და-სხვა-სენი უჩნდებთ: ხუნაგი, სახადი და სხვა. ყველა ეს ავადმყოფობა იმ ადგილების მცხოვრებთაც ედება, სადაც-კი გვიღვიან ხოლმე გაღმოსა-ხლებულნი*.

უცხოეთი

გერმანიის მწერლობა ამ ემად ბერეს ლაპარაკობს ახლის პრაქტიკის შესახებ, რომლის ძალი-თაც ცვლილება უნდა მოხდეს სა-მხედრო ბერის გარდადნისა. უმთავ-რეს სავნად პრაქტიკში ის არის აღ-ნიშნული, რომ ქვეითმა ჯარის-კაცმა სამის წლის მაგიერ მხოლოდ ორ-ობი წელიწადი უნდა იმსახუროს. ამ ცვლილების პირველში ბევრი მო-წინააღმდეგე გამოჩნდა, მაგრამ ამ ემად-კი ისეთი კაცებმა-კი მოამბე-ობენ, როგორც; მაგალითად, გრა-ფ ვალდენიუხე და სხვა მკლდენი სამხედრო საქმისა. თვით იმპერატო-რი ვოლპოლმაც ამ ცვლილების შე-მოძღვრის მომხარე, რომლის შემწეობა-შია დასახლებულია მამა თავის ოჯახს არ მოშორდეს და ჯარიც მრავალი ჰყავდეს სახელმწიფოს, სულ ახალგა-ზდა კაცოვან შემდგარი. მანაც და მიიწვი მთავრობას ნება რჩება, რომ სამხედრო სამსახურის ვადა მოუმა-ტოს იმ ჯარის-კაცო, რომელთათვი-ცაც ორი წელიწადი სემბირისი არ იქნება სამხედრო საქმის შესასწა-ვლად.

ამ ცვლილებებში რამდენიმე წე-ლობა აქვს განსაკუთრებული სამხე-დრო მნიშვნელობა და მნიშვნელო-ბა საპოლიტიკო, კარგი სამხედრო მხარე ამ ცვლილებისა არ არის, რამე ამსახურის ვადის შემოკლებას გამო-ერის სამხედრო განსწავლა მალე მო-ხდება და ჯარიც უშუქტის ეყოლება სახელმწიფოს. მაგრამ ერთი ცუდი მხარეცა აქვს ამ ცვლილებას, სახელ-დობარ ის ცუდი მხარე, რომ რიგინად განსწავლული ჯარისკაცობი ნა-კლებად იქნებიან და უფრო ქარაფ-შუტა დილექტანტი გამარჯვლებანი, რადგან ჯერ ეხლაც, როცა ჯარში სამსახურის ვადა სამი წელიწადია, სამხედრო საქმის მოკლდენი სჩვიან, ჯარი რიგინად ვერა გვეყვს გან-წვრთნილ-განსწავლულიო.

ესეცა ფანანის ძალ-ღონე. თვით ფანანის მოკლე სახატვრულ მიან-და, რადგან ის აღიღებდა იმ ხალხს, რომელიც ქართველების მფარველო-ბის ქვეშ იმყოფებოდა. ორივე მე-ფენი თავის ჯარებით წყადდენ არცე-საქმე აღმოფხვრად მოწინააღმდეგე, როგორც ამბობს პაუნა ორბელიანი. მდინარე არგვისი ერთი ხიდზედ და-ხვდათ ქართველებს ფანანის, რომ-ელიც მტორედ აპირებდა ბრძოლა-ს, მაგრამ ვერ გაბედა უშვმა და გაქ-ცევა ირჩია.

მეფე ერეკულემ ფანანზედ გამარ-ჯვებით დიდი სახელი მოიხვეჭა კავკა-სიაში და კავკასიის გარეშეც. აი სწორედ ამ დროს დავარდა ხმა: «მოვიდა ქართლის ვალი და მიფე-კახეთისაო, ააოხრა ქვეყანა და დეო-მონა ქალაქი და ქვეყანანი ადრი-ბეიანისაო». შემინდნენ ამ ქვეყნის ხანები, ზოგმა ფეშქაში მოართვა ერეკ-

*) Гюльденштедт. ***) ეს ბრძოლა აღწერილია ჩემ მიერ და დაბეჭდილია გაზ. «ევროპაში» 1849 წელს

განზრახულს ცვლილებას ის დიდი საპროტოკოლო ნიშნულობა აქვს, რომ ამ ცვლილების შემწეობით თითქმის მთელი მამრი სქესი გერმანიისა და უსარამბოში გადაიღეს და გამოსცა-სილი ყოველივე სანდო პირობა თუ ცხოვრებისა. მეორეს მხრივ, ამ გზით ერთ მალე შეთვისებს სამხედრო ხე-ჩვეულებას და უფრო მსწრაფად იგლის იმ გზით, რომლითაც ამ ე-მად ყოველი ერთი მისწრაფის და სტილილს თავისი ქვეყანა სამხედრო ბანაკად გარდაქცის. ამასთანავე განზრახული ცვლილება საჭიროდ შექმნის ახალს გარდასახვების შე-მოღობას, რადგანაც უმისოდ და ც-ლი სამხედრო ბიუჯეტში უფრო გა-დიდება. ჯერ ცხლად ფინანსთა მი-ნისტრი ბანი მიკელი თხოვლობს ხარჯს დადებს ფულს თანახმად.

თუ სხენებულ ცვლილებას პრო-ექტმა მიაღწია პარლამენტამდე, მო-სალოდნელია, რომ ოპოზიციის მის საწინააღმდეგოდ უმოთხრესად იმს-დასახლებს, რომ იგი ცვლილება სახელმწიფოს ეკონომიკურად ძლიერ შევიწროებს და შეაწუხებს. გა-მ-დე ბანი მიკელი ყოველთვის ეამარ-ჯებული რჩებოდა ხოლმე, მაგრამ ახალის სამხედრო ხარჯის შემოღება ისე ადვილად დასაძლევს საგანი არ არის, რომ ამ თათივე შეიძლება-დეს თქმა, მიკელი უეჭველად გაიმარ-ჯეებს.

მაგრამ ისიც უნდა აღივსოს ადვილად გაიმარჯვებს და გიტიანს თავს, ვიდრე, მაგალითად, შეეძლო გამარჯვება სასკოლო პროექტის სა-ქმეში. როცა საქმე ჯარს შეეხება ხო-ლმე, პარლამენტი იუბილად ჰმადებს უარის თქმას ფულის მიცემად. ამი-ტომ უნდა ვითვქროთ, რომ ამ მო-კლე ხანში სხენებულ სამხედრო კა-ნონ-პროექტი უთუოდ შეწყნარე-ბულ იქნება.

კიბეც არ უნდა, ევროპის არც ერთი სახელმწიფო გულ-ხელ დაკრეფი-ლი არ დაუწყებს იუბრებს გერმანიის მიერ შემოღებულს სამხედრო წეს-წყობილების ცვლილებას. სა-ფრანგეთში უწყე დიდი ხანი ლაპარაკობენ სამხედრო ბეგარის ვადის ორს წელიწადზე დაყენებას და გეო-ნი კილდა სკადეს ეს საქმე, საფრან-გეთის მთავრობა იმას სტილობს, რომ თავისი ჯარი უტეფსად გა-წვითანს და მოაწყოს, მაგრამ გეო-ნი, დაჯერებული არ არის იმ ღონის-ძიების სიუფლებად, რომლის მიმარ-ბასაც აპირებს ამ ემად გერმანიამ.

წერილი რედაქციის მიმართ

გაგზავნით თათხმეტს მხეთას სსსარ-გებლოდ იოსებ დავითაშვილის ფინანსთა, შერვაილის ქ. საიხაის წიგნის მაცა-ხაის სასწავლო სახლიდან, და გთხოვთ უმო-ჩინალოდ შემომწოდებოდა სხად დაგუ-დით თქვენის პატრეკულ გაცხადებულ-რისა? ერთ-ერთი №-ში: ახ შემომწოდებ-თა სხად: კანსტანტინე ვაჟინაძემ 1 მან., ს. პარსიანის მასწავლებელი. მ. მუსხელი-შვილმა 1 მან., დავით გოგოლაშვილმა 1 მან., ო. დ. შავლაშვილმა 50 კან., ტომ. შუქრუაძემ 50 კან., ა. გ. მჭავ-რანაძემ 50 კან., ო. ო. 50 კან., გ. ს. ბუგაშვილმა 50 კან., ო. შანაშვილმა 50 კან., გ. კანაშვილმა 50 კან., ნ. მ. ლაპა-შვილმა 60 კან., სელხაის მთავარ-და-

კანს რაჭულ დარბივამ 40 კან., ა. ბარ-ნაშვილმა 40 კან., პოდპარაბიშვილმა ტომოე მუსხელიანმა 40 კან., ანთა ჩო-ღიაშვილმა 40 კან., შავლე აბაშვილმა 40 კან., სიმონ დავითაშვილმა 30 კან., მისაფე მუსხელიანმა 30 კან., № № 25 კან., ა. ტერ-სტეფანოვი 25 კან., ს-სადოე შავლაშვილმა 20 კან., პარსიან-შუქრუაძემ 20 კან., ო. დავითაშვილმა 20 კან., ტა-ტრა კვალაშვილმა 20 კან., მად. სიმონ შან-შვილმა 20 კან., სანდრა გოგოლაშვილმა 20 კან., გიორგი სანაძემ 20 კან., ვასილ ნავაგაშვილმა 20 კან., დამი-ტრი ლეკიანისკი წაღდასკანაშვილმა 20 კან., დ. ბ. 20 კან., ნიკოლოზ მაცკარაძემ 20 კან., ნინო შავლაშვილმა 10 კან., კეკელია შავლაშვილმა 10 კან., სიმონ შავლაშვილმა 10 კან., თევ. ო. შუქრუ-კომ 10 კან., ანს შუქრუკომ 10 კან., ტომ. შუქრუკომ 10 კან., ჯგუფისანდრე რაბატაშვილმა 10 კან., კოსტანტინე კეკელიას ქუ ვანაშვილმა 10 კან., სოსიკო ვანაშვილმა 10 კან., სტეფანო ჭავჭავაძემ 10 კან., ოსკო მანდარაშვილმა 10 კან., თამარ ტვალავაშვილმა 10 კან., ნინო მაცკარაძემ 10 კან., ს-სადოე მაცკარაძემ 10 კან., ოსკო მაცკარაძემ 6 კან., მამია მაცკარაძემ 5 კან., სესტორ შარაშიძემ 10 კან., სულ 14 მან. 21 კან. ოგ-და-ერთა გა-შეკი გამოისავს წყნად დახსრავს, თით-ხმეტს მხეთის გაგზავნით სრულად.

რ. შლიაშვილი და ალექსანდრე მავკარაძე

გამოსალაგები ცნობანი

როგორ უნდა გაიმჩეს ამერსუისს ჭა-თს სხად თესლი გაფუჭებულ და უსარ-გებოდას? აბიუო ჭაის თესლი და ჩაყარო დაწმუჭადს ჯგუფებულს წყალ-ში. თუ თესლი წყალში მოქაის ფიანის გამოხდა, მისი შეკვირვებით დაწმუჭე-ბუღნი იყვით, რომ თესლი კარგადა, თუ მოწინაა, ვითოდა, ან გადვ სხვა ფერ-სა გამოხდა წყალში, მისი თესლიც გა-ფუჭებულა და უსარგისა.

დებეშა

22 აპრილი

პატივგაზი. გარეშე საქმეთა მი-ნისტრს საშოში აღარა სკირს-რა. მილიტენტების ბეჭედა შესწავიებს. გახუთები იუწყებან, რომ ბუხარ-ისი ერთი 1 იფინის პეტროვიტსგ მოვა და უკან დაბრუნებისას შეი-ვლის მოსკოვსა, ვარშავას, კიევსა და ოდესასში.

პარიზი. დღეს დაშეგებულს თვა-ლის კავალი ამოუღეს ვერის, რომე-ლიც მანერტის ბულვარზედ მო-მხდარ აფეთქების დროს დაზიანდა. ანარხისტთა წინააღმდეგ კვლე-ბებდა და-სხვა ღონისძიებებსა სხარო-მენ: დღეს კიდევ გაჩხრიკეს რამდე-ნიღო სახლი; საიღუმლო პოლიციის მიხელეთა რიცხვი შესამწევად გა-ამრავლეს; იუსტიციის მინისტრმა გ-ნერალ პროკურორებს დაუგზავნა ცირკულიარი, რომელშიაც ნათქვა-შია, თვალყური აღეყნეთ, რომ სწო-რედ და საესებოდ იქმნას აღსრულე-ბული წესები ასაფეთქებელ ნივთიე-რებათა კეთებისა, კიდისა და შენა-ხებისა, განსკუთრებით-კი დინამიტისა.

ბრიუსელი. იუსტიციის მინისტრი ამ ემად ანარქისტთა საწინააღმდე-გოდ მეტათ სასტიკ ღონისძიებათა პროექტის შემუშავებაშია.

ნიუ-იორკი. გუშინ წავიდა აქე-დგან რიგის ხომალდი „Tynahad“, იმ სანავიგაციო დატვირთული, რომ-ელიც უსწრებს იოვის მცხოვრე-ბლებმა რუსეთის მოსახლეობით და-ზარალებულითა სასარგებლოდ.

სუტერბურგის ბირჟა, 21 აპრილი.

სახელი	მან. კ.	მან. კ.	მან. კ.
ნიუ-იანაიანი ოკრ.	1288	788	—
ტანკინის ვიკონსი	1521/2	1537/2	—
მანკოანი ვერცხლის	—	1122	—
ფული	—	—	—
5/8 პარფილის შან-განის სესხის მომგები	—	—	—
ბილი	—	—	237 1/2
შეორისა	—	—	219 1/2
სანდოე შავლაშვილი	—	—	—
პარსიანის მანკოს მომ-გები	—	—	—
ფურცელი	—	197	198 1/4
გერმანიის ფურცელი	—	—	—
ტფილისის ბანკისა:	—	—	—
6% ობლიგაცია	—	—	—
4% ობლიგაცია	—	—	—
2,000	—	—	—
1,000	—	—	—
900	—	—	—

გამოსალაგები ცნობანი

მიმოსვლა ცეცხლის გემებისა მავს ზღვაზე

ჩინის ზღვის მიმოსვლა

ტფილისიდან ბათუმს მიღს საფოსტო მატარებელი 9 ს. 30 წ. დღე.
 „ „ „ „ „ 6 ს. 50 წ. საღ.
 ბათუმიდან ტფილისს მიღს. „ 9 ს. 52 წ. საღ.
 „ „ „ „ „ 12 ს. 25 წ. შუად.
 ტფილისიდან ბაქოს მიღს 1 ს. 25 წ. შუად.
 ბაქოდან ტფილისს მიღს „ „ 5 ს. 50 წ. საღ.
 ტფილისსა და განჯას შუა.
 ტფილისიდან განჯას მიღს „ 9 ს. 20 წ. საღ.
 განჯიდან ტფილისს მიღს „ „ 7 ს. 30 წ. დღე.

განსვალეპანი

ქუთაისის ქალაქის გამგეობა აცხადებს საყოველთაოდ, რომ ხუთსმო-მავალს მისი გამგეობაში არის დანი-შნული ვაჭრობა, ვაჭრობის განუშუ-რებლად ქუთაისის ხიდების შემოსავ-ლის იჯარის გაცემისათვის ორის წლის ვადით ცხნაურტ მისიხილად 1892 წ. ვისაც სურს ივაჭროს უნდა წარ-მოადგინოს ერთის თვისის შემო-სატანი იჯარის ფული ნაღდა, ან ბანკის ბილეთი და ანუ სარგებლოა-ნი ქალაღები. ვაჭრობა იქნება სი-ტყვიერი და დაბეჭდილ განცხადებო-ბად. დაიწყება ვაჭრობა თორმეტ სა-თაიდან და გაგრძელდება ორ სა-ათს. ვისაც უნდა გაგება პირობისა და ანუ სხვა საქმეებისა ამის შესა-ხად, შეუძლიან ვაჭროს დილის 12 ს-ბრასათიდან ორ საათამდე უშუაღს შემდგ, გარდა კვირა-უქმე დღისა.

ტფილისის ქალაქის გამგეობა

ამით აცნობებს ქ. ტფილისში უძრავ ქონებათა პატრონებს, რომ ამ 1892 წლის 15 აპრილისთვის მის მიერ შედგენილია განსაწილებელი სია უძრავ ქონებათა გარდასახვის გაწერის თანახმად. ეს გარდასახვი დაწესებულია სახელმწიფო საბჭოს 1887 წლის 15 ივნისის უმაღლესად დამტკიცებულის აზრის თანახმად.

1892 წ. დასაფასებელ სიაში მუტანილი ქ. ტფილისის უძრავ მამულების ღირებულება, იმ საფუძველით, რა საფუძველითაც ქალაქის მამულები დაფასებულია, გადაწვეტილია 34.264,761 მან. და ამავე 1892 წ. ახალი განსაწილებელი დამტკიცებული ჯამი არის 63,611 მან. 13 კან. მამასადაც, ამ ახლის გარდა-სახვის რაოდენობა იქნება:

დასაფასებელი ჯამი.	ახალი გარდასახვი.	დასაფასებელი ჯამი.	ახალი გარდასახვი.
მან.	მან. კან.	მან.	მან. კან.
100,000	185 56	700	1 30
80,000	148 45	500	— 93
50,000	92 78	300	— 56
30,000	55 67	100	— 19
15,000	27 84	80	— 15
10,000	18 56	50	— 09
8,000	14 81	40	— 07
6,000	11 14	30	— 06
4,000	7 42	10	— 02
2,000	3 71	9	— 02
1,000	1 86	5	— 01
900	1 67	3	— 01

მაგალითი: ამ გვარად, 8,745 მან. დაფასებულს მამულს გაეწერე-ბა გარდასახვი 16 მან. 22 კან. (8,000 მან. 14 მ. 84 კ., 700 მ.—13, 30 კ. 40 მ.—07 კ. და 5 მ.—01 კან. სულ 16 მან. 22 კ.;) 56,838 მან. დაფასებულს მამულს—105 მ. 11 კ.—(92 მ. 78 კ.—11 მ. 14 კ.—1 მ.—12 კ.—06 კ.—01 კ.—105 მ. 11 კ.), ე. ი. ახალი გარდასახვი ცოტათი ნაკლებია ქალაქის დასაფასებელ გარდასახვის ზედ.

უძრავ მამულების ახალ გარდასახვას და ქალაქის დასაფასებელ გარდასახვას შორის განსხვავება არის, რომ ახალი გარდასახვი არ გაეწერება:

1) იმ ქალაქის განაპირა მუცო ცალიერ მიწებს, რომელიც არა-ერთიანს შემოსავლის არ იძლევა (მიმართულემა იმ მიწების, რომე-ლიც ქ. ტფილისის შუა ადგილებსა ჰყოფს ქალაქის განაპირა მიწე-ბისაგან, ნაიგენებია დაწერილებითა 1889 წ. ვახუთ „კავკასიის“ მე-114 №-ში).

2) იმ მიწეზე ფსიან მამულებს, რომელსაც გადასახვი 25 კან. ნაკლები შეხდება (განსაწილებელ სითი სულ უძრავი ფსიან ცალე-ვი მამულისა ამ 1892 წ.—130 მ.)

3) სახელმწიფო მამულებს.
 რადგან ქალაქის საბჭოს შემადგომლობა უმაღლესად დაწყაფი-რებულ იქნა შესახებ 1888 წ. გარდასახვის ნაწილ-ნაწილად გადა-ხისის ხუთის წლის განმავლობაში, ამიტომ ქალაქის გამგეობა და-ადგინა, უძრავ ქონებათა პატრონებს გამოეყოფათ წყლსაც, როგორც შარშან იყო, მესამე მხეთუღი 1888 წ. გარდასახვისას, ამით გარდა, რომელიც არ ავირავებენ, ან ჰყლიან თათიან მამულებს.

უფრო დაწერილებით ცნობის შეტყობა შეიძლება ტფილისის ქა-ლაქის გამგეობაში, სადაც ერთის თვისის განმავლობაში განცხადების დაბეჭდვად გაზ. „კავკასიის“ მიღებულ იქნება თხოვნა იმ მამა-მულებსაგან, რომელიც ახეთის განწილებით დაწყაფილნი არ არიან. ვადის ერთის თვისის ვადის სულეც ქალაქის გამგეობა განწი-ლებულს სისა წარუღებელს ქალაქის საბჭოს და აგრეთვე უძრავ ქო-ნებათა პატრონთა თხოვნას გარდასახვის შესახებ და გამგეობის პა-სუსხს. დამტკიცდება თუ არა განწილებული სია საბჭოსაგან, ქალა-ქის გამგეობა დაუყოვნებლოდ დაუბრუნებს უძრავ ქონებათა პატრო-ნებს ფურცელს, რომელშიაც საბოლოოდ იქნება აღნიშნული, თუ რომელს ქონებას არ გარდასახვი გაეწერა.

რ. ალოიზი და ახ.

ბრესტის ჭიის მოსასქელები სსხლი მოვლეთფაოში, კორსიკას (საფრანკეთში)

ვისაც სურს ალოიზის ფირმის აბრეშუმის ქიის თესლის შემენა, უმოჩინოს სად ვისთვის, მიმართონ კავკასიის სამშენობლო საზოგადოება-სა და ანარქისტთა შიის საბჭოს ბუღლისში.

სუბიის მსყიდველთა მიმართონ წვეტს სამეწეო საზოგადოებისას, მ-ს ტფილისის მსყიდველს, ტფილისში, კუთია, ნიკოლოზის ქუჩაზე, № 39. აბრეშუმის ქიის თესლი მ-ს ალოიზისა ყუფიში არის, თითოში 1, 3, 5 და 10 მისხლი. ერთი მისხლი ღირს სამი აბაზი. ამ აბრეშუმის თესლის სიკეთის თავმდება ის გარეგობა, რომ 1890 წელს მისი პატრონი დაჯილოვებულ იქნა საპატოო დილომით და დღეს კიდევ ითვლება ოფიციალურად თურქესტანისათვის ამ თესლის მხოლო-ბით მიწიღებულად. 16—15

რედატორ-გამომცემელი ილია პავსევიძი.